

Makedon V. V.  
Myachin V. G.  
Ukrainian State University of Chemical Technology

## IMPLEMENTATION OF THE ANALYTIC HIERARCHY PROCESS FOR PRIORITIZING RISK FACTORS FOR CORPORATE MERGERS AND ACQUISITIONS

### Summary

It's considered the problems of creating an expert system for prioritizing risk in transactions of corporate mergers and acquisitions. Selected priority indicators for assessing the risk of corporate mergers and acquisitions and their weights are calculated. These quantitative estimates allow identifying the most important risk factors for the purpose of minimizing their priority.

**Keywords:** mergers and acquisitions, risk factors, priority indicators, monitoring of the financial indicators, analytical hierarchy process.

УДК 657.44

Пастушенко А. І.  
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

## СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Обґрунтовано засади формування прибутку сільськогосподарського підприємства в умовах оптимізації ресурсного потенціалу, а також механізм впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на прибуток сільськогосподарського підприємства, що надало можливість визначити місце та значення внутрішніх факторів у процесі формування прибутку.

**Ключові слова:** прибуток, ресурсний потенціал, внутрішні та зовнішні фактори, матеріальні ресурси.

**Постановка проблеми.** Збільшення прибутку підприємствами України в сучасних умовах є досить складним і важливим питанням. На жаль, багато підприємств та комерційних установ не отримують прибуток, що призводить до їхньої ліквідації та банкрутства. Прибуток є формою доходу та стимулом до створення нових чи розвитку вже діючих підприємств.

Але на сьогоднішній день ринкові перетворення поставили сільськогосподарських товаровиробників перед необхідністю самостійно забезпечувати конкурентоспроможність і здатність своєчасно адаптуватися до нестабільного ринкового середовища [5], тому однією з основних проблем ринкової трансформації аграрного сектора є забезпечення його ефективного економічного розвитку.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Значну увагу питанням формування та використання прибутку підприємств приділено в працях Гетьман О.О., Шаповал В.М., Дамар Р., Коваленко Л.О., Ремньової Л.М., Світличної А.В., Чорної Л.О. та ін. Разом із тим залишається необхідність проведення дослідження щодо пошуку та аналізу факторів, які формують прибуток підприємства в сучасних умовах.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Незважаючи на проведенні дослідження, чітко не визначено чинники, які впливають на формування прибутку підприємств аграрної сфери.

**Мета статті** полягає у визначенні чинників формування прибутку підприємствами України та у розробці відповідних заходів щодо його максимізації у період економічних перетворень.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Аналізуючи наукові роботи більшості зарубіжних і вітчизняних вчених, бачимо, що максимізація прибутку не може бути єдиним критерієм

розвитку підприємства. Варто ще раз згадати вислів Р.М. Гранта: «Прибуток для бізнесу – все одно як дихання для життя. Без дихання життя неможливе, але воно не є ціллю життя. Прибуток – важливий для корпорації, але не є способом її існування». Саме тому в сучасному стратегічному менеджменті домінує багатоцільовий підхід: задоволення інтересів власників капіталу та споживачів продукції є стратегічними економічними цілями підприємства.

На сьогоднішній день однією з актуальних проблем є розгляд і вивчення чинників, які прямо пропорційно впливають на величину прибутку. Будь-яке підприємство всі свої сили спрямовує на отримання кінцевого результату. Прибуток – це різниця між ціною реалізації та собівартості продукції (товарів, робіт, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції [1].

У світовій практиці виокремлюють три основних види стратегій розвитку підприємства, кожний з яких повністю обґрунтований специфікою виробництва:

1) стратегія зростання (розвитку) відображає намір підприємства збільшувати обсяги продажу, прибутку, капіталовкладень, закріпити та утримувати позиції лідера, мати свої унікальні конкурентні переваги;

2) стратегія стабілізації (сталості) характеризує прагнення підприємства зберегти досягнуті обсяги виробництва в умовах суттєвої нестабільності обсягів продажу і прибутку, досягти ринкової рівноваги, збільшити ринкову частку, максимізувати прибуток;

3) стратегія виживання – оборонна стратегія в умовах глибокої кризи діяльності підприємства. Основна ціль даної стратегії – уникнення ймовірності банкрутства, забезпечення беззбитковості виробництва.

Для сільськогосподарських підприємств України бажано застосовувати стратегію зростання, хоча більшість із них застосовують стратегію виживання, яку вони не можуть використовувати на протязі тривалого періоду, її застосовують, як правило, у період кризи. Стратегія виживання передбачає скорочення виробництва нерентабельної продукції, орієнтацію на збереження прибутку [6].

Рівень і сума прибутку складаються під впливом безлічі факторів, що впливають на неї як негативно, так і позитивно. Фактори, що впливають на прибуток, численні та різноманітні. Обмежити їх досить важко. Усі фактори, що впливають на прибуток підприємства, поділяються на зовнішні і внутрішні.

Зовнішні фактори не залежать від діяльності підприємства, але суттєво впливають на його прибуток.

Внутрішні фактори впливають на процес отримання прибутку через кількісні зміни: обсягу засобів та предметів праці, фінансових ресурсів, тривалості роботи обладнання, чисельності персоналу, фонду робочого часу тощо [4].

Отже, на рис. 1 розглянуто конкретні фактори, які впливають на прибуток підприємства.

На кожному підприємстві повинні передбачатися планові заходи щодо збільшення прибутку. У загальному плані ці заходи можуть бути наступного характеру:

- збільшення випуску продукції;
- поліпшення якості продукції;
- продаж зайвого устаткування та іншого майна або здача його в оренду;

- зниження собівартості продукції за рахунок більш раціонального використання матеріальних ресурсів, виробничих потужностей і площ, робочої сили і робочого часу;

- диверсифікація виробництва;
- розширення ринку продажу та ін.

Із цього переліку заходів випливає, що вони тісно пов'язані з іншими заходами на підприємстві, спрямованими на зниження витрат виробництва, поліпшення якості продукції та використання факторів виробництва [2].

Для забезпечення ефективності системи управління прибутком в організаційну структуру підприємств треба вводити служби контролінгу. Вагоме значення в системі контролінгу має оперативний аналіз відхилень витрат підприємства. Він дає змогу своєчасно оцінити господарські ситуації, пов'язані з формуванням витрат діяльності, виявити негативні причини і вади в роботі, внутрішньогосподарські резерви покращання використання ресурсів підприємства, забезпечити оперативне маневрування ресурсами і капіталом із метою раціоналізації витрат.

Сфера сільськогосподарського виробництва відрізняється від звичайного виробництва значною ризикованістю та непередбаченістю, це є наслідком залежності врожайності від кліматичних умов. Унаслідок цього сільськогосподарським підприємствам України необхідно покращати результативність своєї діяльності. Досягнення цієї мети неможливе без підтримки сільськогосподарського виробництва з боку держави.

Для підтримки сільськогосподарського виробництва та підвищення його інвестиційної привабливості пропонується наступна система заходів:

- збільшення прямих бюджетних дотацій у сільськогосподарське виробництво;
- розширення кола податкових пільг, збільшення мінімуму, що не підлягає оподаткуванню та можливості використання прискореної амортизації;
- розвиток та зміцнення системи банківського кредитування сільськогосподарських підприємств на пільгових умовах (низька процентна ставка, доступність отримання кредиту, можливості продовження періоду кредитування тощо);
- упровадження обов'язкового державного страхування діяльності сільськогосподарських підприємств;
- диверсифікація діяльності сільськогосподарських підприємств, яка через формування загального фінансового результату діяльності за рахунок різних джерел забезпечить зменшення ризику отримання збитку;
- розширене впровадження науково-технічних розробок для підвищення

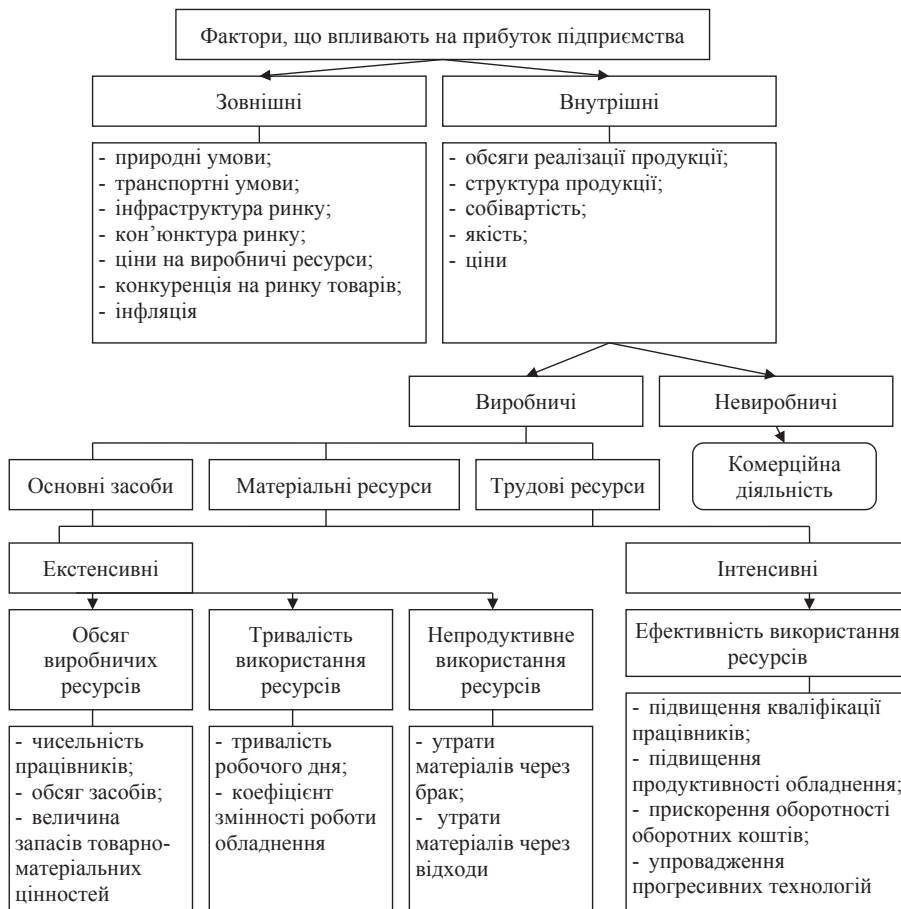


Рис. 1. Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку с.-г. підприємства

Джерело: [3]

результативності діяльності сільськогосподарських підприємств;

- переорієнтація на фондобережливу форму інтенсифікації виробництва, що є значним резервом підвищення ефективності роботи підприємств.

**Висновки.** Прибуток відіграє вирішальну роль у підприємницькій діяльності та є одним із головних показників діяльності підприємства. Він характеризує можливість інноваційного розвитку, реконструкції та модернізації його виробництва. Прибуток визначається як одна з цілей діяльності та розвитку підприємства, результат роботи, мотивація, економічна безпека, кількісна міра успішності підприємства. Важливим моментом є не тільки кількісні показники прибутку, а і його структура, довгостроковість, якість [7].

Нині в економіці України спостерігається тенденція до значного зниження доходів суб'єктів господарювання, що призводить до зменшення прибутку чи навіть збитковості багатьох підприємств. Для того щоб підприємства України в сучасних ринкових умовах працювали стабільно та отримували прибуток, можна запропонувати такі основні чинники його збільшення:

1. Нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції.

2. Здійснення заходів щодо підвищення про-

дуктивності праці своїх працівників та застосування системи участі працівників у прибутках підприємства.

3. Зменшення витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, однією з яких є управлінський облік.

4. Кваліфіковане здійснення цінової політики, оскільки на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни.

5. Грамотна побудова договірних відносин із постачальниками, посередниками, покупцями.

6. Покращання системи маркетингу на підприємстві, потрібно згрупувати свою продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною.

7. Удосконалення продукції із середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва.

8. Організація виробничого процесу таким чином, щоб він був пристосований до швидкої переналадки.

9. Постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Отже, запропоновані заходи можуть використовуватися вітчизняними підприємствами для підвищення прибутковості своєї діяльності в нинішніх українських реаліях.

#### Список літератури:

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : [навч. посіб.] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал ; 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – С. 313.
2. Дамар Р. Фінанси і підприємництво / Р. Дамар ; пер. з англ. Б.В. Вишинського, В.П. Піпейкіної. – Ярославль : Слень, 2003. – 223 с.
3. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] / Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова ; 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2008. – 483 с.
4. Пастушенко А.І. Особливості управління прибутком аграрних підприємств у сучасних умовах / А.І. Пастушенко // Вісник ДДАЕУ. – 2015. – № 1.
5. Світлична А.В. Оцінка рівня розвитку сільськогосподарських підприємств / А.В. Світлична // Вісник СНАУ. – 2008. – Вип. 7/1(29). – С. 48–52.
6. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки (на період до 2020 року) (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.uaan.gov.ua/sites/default/files/strateg\\_do\\_2020r.pdf](http://www.uaan.gov.ua/sites/default/files/strateg_do_2020r.pdf).
7. Чорна Л.О. Прибуток як інтегральний показник господарської діяльності підприємства / Л.О. Чорна // Ефективна економіка. – 2013. – № 1.

**Пастушенко А. І.**

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет

#### СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ УВЕЛИЧЕНИЯ ПРИБЫЛИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

##### Резюме

Обоснованы основные формирования прибыли сельскохозяйственного предприятия в условиях оптимизации ресурсного потенциала, а также механизм влияния внутренних и внешних факторов на прибыль сельскохозяйственного предприятия, что позволило определить значение внутренних факторов в процессе формирования прибыли.

**Ключевые слова:** прибыль, ресурсный потенциал, внутренние и внешние факторы, материальные ресурсы.

**Pastushenko A. I.**

Dnipropetrovsk State Agro-Economic University

#### CURRENT TRENDS INCREASE PROFITS AGRICULTURAL ENTERPRISES

##### Summary

It's proved the formation of an agricultural enterprise profit under conditions of optimisation of the resource potential. Are grounded the article justifies the mechanism of influence of internal and external factors upon the profit of an agricultural enterprise, which allows identification of internal factors significance in the profit formation process are considered.

**Keywords:** profit, resource potential, internal and external factors, material resources.